MALTA

QORTI CIVILI
PRIM' AWLA
(GURISDIZZJONI KOSTITUZZJONALI)

ONOR. IMHALLEF
GINO CAMILLERI

Seduta tas-7 ta' Lulju, 2004

Rikors Numru. 24/2003/1

Nazzareno Abela

vs

Avukat Generali tar-Repubblika; Registratur tal-Qorti; Kummissarju tal-Puluzija u Direttur tal-Habs Civili

Il-Qorti

Rat ir-rikors kostituzzjonali ta' Nazzareno Abela fejn huwa ppremetta :-

Illi kien gie misjub hati fl-24 ta' Jannar 2000 wara li rregistra ammissjoni volontarja ta' akkuzi relatati ma' traffikar tad-droga u susegwentement gie kkundannat hdax il-sena (11) prigunerija u multa ta' tnejn u ghoxrin elf lira Maltin (Lm22,000) fil-proceduri fl-ismijiet "Ir-

Repubblika ta’ Malta vs Nazzareno Abela” (Att ta’ Akkuza numru 29/97);

Illi s-sentenza hawn fuq riferuta giet ukoll kkonfermata fl-intier taghha mill-Qorti tal-Appell Kriminali permezz ta’ sentenza datata 19 ta’ April 2001;

Illi s-sentenza imsemmija, l-esponent gie kkundannat hdax il-sena prigunerija u dana minghajr ma’ saret ebda referenza ghal perjodu ta’ tlitt (3) snin li l-esponent inzamm taht arrest preventiv fil-Facilita Korrettiva ta’ Kordin in relazzjoni ma’ dawna l-proceduri. Illi jinghad li d-decizjoni ‘n kwistjoni, la ordnat li z-zmien li l-esponent qatta taht arrest preventiv jigi mnaqqas mill-perjodu ta’ prigunerija nflitt, kif solitament isir, u anqas ma’ kkumentat f’sens kuntrarju u cioe’ li z-zmien imqatta taht arrest preventiv ma’ kellux jghodd mal-perjodu ta’ hdax (11) il-sena prigunerija li l-esponent ghandu jiskonta;

Illi minhabba f’dan, l-esponent sab ruhu f’sitwazzjoni arbitrarja kontra tieghu, fejn huwa gie kkundannat hdax (11) il-sena prigunerija ta’ reat, meta fil-fatt ma’ dawn il-hdax (11) il-sena ser ikun ghamel tlitt (3) snin habs ohra u dana b’mod u manjiera li komplessivament ser ikun ghamel perjodu ta’ prigunerija li jmur oltre dak li l-esponent gie kkundannat fil-procedura msemmija;

Illi l-esponent jissottometti bir-rispett li kull perjodu li huwa jinzamm taht prigunerija, oltre l-perjodu ta’ hdax il-sena, kompriz it-tlitt (3) snin li huwa ghamel arrestat, ikun stat ta’ arrest illegali u detenzjoni arbitrarja u dana peress li ebda individwu ma’ jista jiskonta sentenza li tmur oltre dak li fil-fatt l-istess individwu jkun gie kkundannat;

Illi l-esponent ghalhekk jissottometti bir-rispett li huwa ghandu jkun meqjus li skonta s-sentenza tieghu wara, li meta jigi kkalkolat iz-zmien li qatta taht arrest preventiv u l-perjodu ta’ prigunerija susegwenti li bhalissa qed jigu skontati, l-esponent ikun qatta totalita ta’ hdax il-sena habs (u dan minghajr pregudizzju ghal regolamenti amministrattivi ta’ kalkolar ta’ perjodu karcerarju kif stabbilit fir-regolamenti tal-habs). Illi kull perjodu oltre dan

li l-esponenti iqatta l-habs huwa arrest illegali u detenzjoni arbitrarja;

Ghalhekk ir-rikorrenti talaba li dina l-Qorti tiddikjara li l-agir tal-intimati fil-konfront tal-esponent bhala wiehed li jikkostitwixxi ksur tal-Kostituzjoni ta’ Malta, in partikolari l-artikolu 34 tal-istess Kostituzjoni; tordna li l-perjodu ta’ arrest li l-esponent ghamel in konnessjoni mal-kaz in kwistjoni jigi kalkolat bhala parti integrali mill-perjodu ta’ hdax il-sena prigunerija li gie kkundannat l-esponent, sabiex b’hekk l-esponent jiskonta dak li effettivament gie kkundannat u mhux perjodu ta’ prigunerija li jmur oltre dak imsemmi fis-sentenza u li jinghataw kwalunkwe provvedimenti li dina l-Qorti thoss li huma opportuni fic-cirkostanzi;

Rat ir-risposta ta’ l-intimati fejn gie sottomess :-

Illi fil-kaz odjern ir-rikorrent qed jallega ksur ta’ l-artikolu 34 tal-Kostituzzjoni ta’ Malta;

Illi r-rikorrent qed jippretendi li ladarba l-Qorti ta’ l-Appell Kriminali fis-sentenza taghha tad-19 ta’ April 2001 ma ordnatx specifikatament it-tnaqqis taz-zmien ta’ arrest preventiv mill-piena ta’ prigunerija inflitta mill-istess Qorti kien hemm ksur tad-dritt tieghu ghal-liberta’ personali;

Illi l-allegazzjoni tar-rikorrent illi komplessivament it-tliet snin ta’ arrest preventiv u il-hdax il-sena ta’ prigunerija jammontaw ghal piena ta’ prigunerija aktar milli gie ikkundannat mill-Qorti ta’ l-Appell Kriminali ma ghandha ebda fondament guridiku stante li t-tliet snin ta’ arrest preventiv ma jistghu jitqiesu bhala parti mill-hdax il-sena ta’ prigunerija stante li l-kalkolar tal-perjodu ta’ arrest preventiv fis-sentenza finali huwa diskrezzjonali u l-Qorti ma ghandha ebda obbligu illi tikkunsidrah meta tigi biex tikkundanna l-akkuzat ghal piena ta’ prigunerija;

Illi din id-diskrezzjoni dwar jekk il-perjodu ta’ arrest preventiv jitnaqqasx mill-piena finali dejjem giet

ikkonfermata da parti tal-qrati nostrana illi rritenew li meta l-arrest preventiv ma jitnaqqasx fis-sentenza finali dan ma jfissirx illi l-Qorti tkun naqset milli taghmel dan izda jfisser illi tkun trid illi dan il-perjodu ma jitnaqqasx. Fil-fatt fil-kaz il-pulizija vs. Jean Glaude Cassar, Gordon Agius, Sandro Mifsud, Joseph Cini, Raymond Borg, David Spiteri, Melchior Spiteri, Adrian Dalton, Jason Lee Borg, Longino Aquilina, Hohtar Bashir Ben Duoi deciza mill-Qorti ta' l-Appell Kriminali fis-16 ta' Marzu 2001 il-Qorti ta' l-Appel Kriminali (Sede Inferjuri) qalet li sabiex ikun hemm dan it-tnaqqis taz-zmien ta' l-arrest preventiv il-Qorti ghandha tordna hekk specifikatament fis-sentenza taghha. Jekk ma ssemmiehx dan ma jfissirx li l-Qorti tkun naqset li ssemmieh b'kapricc jew ghaliex insiet. Ifisser biss li l-qorti hasset tenut kont tac-cirkustanzi partikolari tal-kaz, li ma ghandiex tordna li z-zmien ta' l-arrest preventiv jigi mnaqqas mill-piena karcerarja inflitta;

Illi ghalhekk ma hemm l-ebda fondamentali li l-arrest preventiv ghandu jitnaqqas mis-sentenza ta' prigunerija u fil-fatt l-arrest preventiv huwa sancit fil-Kostituzzjoni stess meta jkun hemm suspett ragonevoli li jkun sar reat;.

Ghalhekk it-talbiet tar-rikorrent ghandhom jigu michuda bl-ispejjez kontrih;

Rat l-atti l-ohra kollha tal-kawza u d-dokumenti esibiti;

Rat il-verbal tas-seduta tat-18 ta' Awissu 2003 minn fejn jirrizulta li l-partijiet iddikjaraw li jaqblu li fis-sentenza in kwestjoni cioe' dik tal-Onorevoli Qorti tal-Appell Kriminali tad-19 ta' April 2001 ma hemm xejn dwar x'ghandu isir dwar iz-zmien li r-rikorrenti ghamel taht arrest preventiv u minn fejn jirrizulta li r-rikorrenti ddikjara li huwa ghamel sentejn u hdax il-xahar that arrest preventiv;

Rat il-verbal tas-seduta tal-10 ta' Ottubru 2003 minn fejn jirrizulta li l-intimati ddikjaraw li jaqblu li r-rikorrenti ghamel zmien ta' sentejn u hdax il-xahar taht arrest preventiv;

Semghet ix-xhud prodott mir-rikorrenti;

Semghet it-trattazzjoni orali tad-difensuri tal-partijiet;

Rat il-verbal tas-seduta tat-12 ta’ Marzu 2004;

Ikkonsidrat:

Fir-rikors promotur ir-rikorrenti jghamel referenza ghas-sentenza mghotija fil-konfront tieghu mill-Qorti Kriminali fl-24 ta’ Jannar 2000 fil-proceduri fl-ismijiet “Ir-Repubblika ta’ Malta vs Nazzareno Abela” (Att ta’ Akkuza numru 29/97). Huwa kien ammetta diversi akkuzi relatati ma’ traffikar tad-droga u ghalhekk huwa kien gie misjub hati tal-istess akkuzi u kien gie kundannat ghall hdax (11) il-sena prigunerija u ghall-hlas ta’ multa ta’ tnejn u ghoxrin elf lira Maltin (Lm22,000). Din is-sentenza kienet giet konfermata fl-intier taghha mill-Qorti tal-Appell Kriminali permezz ta’ sentenza datata 19 ta’ April 2001;

Ir-rikorrenti jippremetti ukoll li fl-imsemmija sentenza tal-Qorti ta’ l-Appell Kriminali ma’ saret ebda referenza ghal perjodu kemm huwa dam mizmum taht arrest preventiv. Ir-rikorrenti jissottometti li s-sentenza finali la ordnat li z-zmien li huwa ghamel taht arrest preventiv jigi mnaqqas mill-perjodu ta’ prigunerija nflitt u lanqas ordnat il-kuntrarju. Ghalhekk, skond ir-rikorrenti, huwa jinsab f’sitwazzjoni arbitrarja li timmilita kontrih peress li l-periodu li ghamel taht arrest preventiv mhux ser ikun kunsidrat u konsgwentement komplessivament ser ikun ghamel perjodu ta’ prigunerija li jmur oltre dak li ghalih huwa gie kkundannat. Ir-rikorrenti jissottometti ukoll li kull perjodu li huwa ser jinzamm taht prigunerija, oltre l-perjodu ta’ hdax il-sena, jammonta ghal stat ta’ arrest illegali u detenzjoni arbitrarja;

Ir-rikorrenti ghalhekk jissottometti li huwa ghandu jigi meqjus li skonta s-sentenza tieghu wara li jitqies ukoll il-periodu kemm huwa dam jinzamm taht arrest preventiv. Ir-rikorrenti jippretendi li b’hekk qed jigu lesi d-drittijiet fundamentali tieghu kif sanciti fl-artikolu 34 tal-Kostituzjoni. Huwa qed jippretendi ukoll li l-periodu kemm huwa dam taht arrest preventiv ghandu jigi kalkolat bhala

parti integrali mill-perjodu ta’ hdax il-sena prigunerija li ghalih huwa gie kkundannat;

Il-partijiet jaqblu li s-sentenza tal-Qorti tal-Appell Kriminali ma tghid xejn dwar x’ghandu isir biz-zmien li fih ir-rikorrenti nzamm taht arrest preventiv. Jaqblu ukoll li r-rikorrenti ghamel periodu ta’ sentejn u hdax il-xahar arrestat preventivament in konnessjoni mal-proceduri penali in kwestjoni. (Vide verbali tas-seduti tat-18 ta’ Awissu 2003 u tal-10 ta’ Ottubru 2003);

Ir-rikorrenti jinvoka a favur tieghu l-provedimenti tal-artikolu 34 tal-Kostituzzjoni;

Dan l-artikolu jissancixxi d-drtitt fundamentali li hadd ma ghandu jigi pprivat mill-liberta’ personali tieghu. Dan pero’ mhux dritt assolut u l-istess artikolu jghamel eccezzjonijiet ghal dan id-dritt. Dan l-artikolu ghalhekk jipprovdi li individwu jista jigi privat mill-liberta’ personali tieghu fl-esekuzzjoni tas-sentenza dwar reat kriminali li tieghu ikun gie misjub hati, kif ukoll fuq suspett rgionevoli li huwa jkun kkommetta jew sejjer jikkommetti reat kriminali. In vista ta’ dawn il-provedimenti la l-arrest preventiv u lanqas il-periodu ta’ priguneria li ghalih gie kundannat ir-rikorrenti fl-imsemmija sentenza definittiva ma jistghu jitqiesu “per se” bhala periodi ta’ arrest illegali jew abusiv fil-konfront tar-rikorenti;

Ir-rikorrenti pero’ qed jikkontendi li kull perjodu li huwa ser jinzamm taht prigunerija, oltre l-perjodu li ghalih gie kundannat fis-sentenza finali, cioe’ hdax il-sena, jammonta ghal stat ta’ arrest illegali u detenzjoni arbitrarja. Huwa ghalhekk qed isostni li l-piena li ghaliha gie kundannat ghandha tonqos bil-periodu ta’ kemm huwa dam jinzamm b’arrest preventiv. Din il-pretensjoni tar-rikorrenti, pero’, mhux ibbazata fil-ligi. Dan qed jinghad ukoll in vista tal-provedimenti tal-artikolu 34 tal-Kostituzzjoni gia citati;

Ir-rikorrenti ma jistax jippretendi li komplessivament il-periodu tal-arrest preventiv u il-piena karcerarja inflitta fis-sentenza definittiva jammontaw ghal piena ta' prigunerija aktar milli gie ikkundannat. In effett il-periodu kemm ir-rikorrenti dam jinzamm b'arrest preventiv zgur li mhux parti mill-piena li giet inflitta fuq ir-rikorrenti permezz tas-sentenza definittiva in kwestjoni. Minn dejjem gie ritenut li sta ghall-Qorti li tiddeciedi jekk il-periodu kemm l-akkuzat dam jinzamm b'arrest definitiv ghandux jitnaqqas jew le mill-piena inflitta. Gie ukoll ritenut li jekk il-Qorti ma ssemmi xejn dwar il-periodu li l-imputat ikun ghamel taht arrest preventiv dan ifisser li l-istess Qorti tkun trid li l-perjodu tal-arrest preventiv ma jitnaqqasx. Jekk il-Qorti trid li dan il-periodu jitnaqqas ghandha tghid daqshekk b'mod specifiku. (Vide "Il-Pulizija vs Jean Claude Cassar et" deciza mill-Qorti ta' l-Appell Kriminali fis-16 ta' Marzu 2001 u "Alfred Bugeja vs Direttur tal-Habs et" deciza mill-Qorti Kostituzzjonali fil-31 ta' Lulju 1998);

L-abbli difensur tar-rikorrenti fit-trattazzjoni orali ssottometta li tant din hi sitwazzjoni li hi lesiva tad-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti li issa l-ligi tipprovdi li l-periodu tal-arrest preventiv ghandu dejjem jitnaqqas mill-piena karcerarja li tkun giet inflitta fis-sentenza definittiva. Difatti l-artikolu 22 tal-Kodici Kriminali, wara li gie emendat fis-sena 2002, jipprovdi li z-zmien li l-akkuzat ikun ghamel taht arrest preventiv, qabel ma tinghata s-sentenza finali definittiva, ghandu jghodd bhala parti miz-zmien li ghalih huwa jkun gie kundannat fl-istess sentenza definittiva;

Dawn l-emendi sehhew wara li nghatat is-sentenza in kwestjoni. Ma jfissirx li la darba gew fis-sehh dawn l-emendi dak li kien jigri qabel kien kontra d-drittijiet fundamentali kif sanciti fil-Kostituzzjoni. Meta nghatat is-sentenza in kwestjoni ir-realta' guridika kienet dik li kien ghal kollox fid-diskrezzjoni tal-Qorti jekk iz-zmien tal-arrest preventiv jitnaqqax jew le mill-piena inflitta. Jekk il-Qorti ma tghidx xejn kien ifisser li tali periodu ma kellux jitnaqqas. Bl-ebda mod ma jirrizulta li din ir-realta' guridika kienet irregolari jew b'xi mod lesiva tad-drittijiet fundamentali tar-rikorrenti;

Ghandu ukoll jigi rilevat li dawn il-proceduri mhux proceduri ulterjuri tal-appell;

Fid-dawl ta' dan kollu t-talbiet tar-rikorrenti ma jirrizultawx sufficjentement pruvati u ghalhekk ma jistghux jigu akkolti;

Ghal dawn il-motivi:

Tiddeciedi billi tichad it-talbiet kollha tar-rikorrenti;

Spejjez kontra r-rikorrenti.

Imhallef

Deputat Registratur

< Sentenza Finali >

--------------------------------TMIEM--------------------------------